

Til:
DVS' Medlemmer

MEDDELELSE NR. 2014 – 6

1. Vejhistorisk ekskursion til Slesvig-Holsten

Årets vejhistoriske ekskursion gik til Slesvig-Holsten og fandt sted søndag 1. – tirsdag 3. juni. I alt 39 personer, medlemmer og ledsagere deltog i den meget interessante tur til de gamle danske hertugdømmer. Tidspunktet var aktuelt, da det jo netop i år er 150 år siden, vi mistede Slesvig-Holsten.

Turen startede henholdsvis hos Papuga i Vejle og ved Kolding station; herfra gik turen sydpå ad motorvejen til det første stop ved Immervad pilgrimsherberg og Immervad bro – stenbjælkebroen fra 1786. Videre til Bommerlundstenen, der står som minde om kroen, der gav navn til den berømte Bommerlund snaps - og til Gejlå bro – stenbro med 2 brobuer fra 1818. Efter frokost og besøg på det interessante Bov Museum besøgs "Den krumme vej" – den gamle indfaldvej til Flensborg, som stammer tilbage til 1200-tallets slutning, da Flensborg blev købstad.

Deltagerne på vej ind gennem Nørreport i Flensborg. Porten i renæssancestil blev opført i 1595 i Christian IVs tid og bærer på denne side Flensborgs byvåben og det danske rigsvåben. Foto: CJH.

Vi passerede grænsen ved Kruså og kørte ind til Flensborgs Nørreport – en af de oprindelige byporte til købstaden. Turen gik ad gågaden med kik ind i et par af de gamle købmandsgårde og til sidst op til Flensborgs gamle kirkegård, hvor Istedløven i 2011 var kommet tilbage fra sin plads ved Tøjhusmuseet i København til sin oprindelige plads.

Turen fortsatte til Christianslyst ved Sønderbrarup, hvor vi skulle spise aftensmad og bo i 2 nætter. Det oprindelige Christianslyst stammer tilbage fra 1787, hvorefter det hørte under den danske krone frem til 1864. I 1952 blev det overtaget af Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger og er nu ramme om mange gruppers ophold og aktiviteter. Den oprindelige hovedbygning er stadig tilbage, så stedet emmer virkelig af historie.

Efter middagen var der arrangeret en rundtur over den 1-sporede klapbro Lindaunisbrücke fra 1927. Broen fører både jernbane og landevej over Slien mellem Angel og Svansen, hvo toget har "forkørselsret" til passagen over fjorden. Ved Mysunde skulle vi over med en trækfærge, hvilket desværre ikke kunne lade sig gøre på grund af bussens længde.

Mandag startede med en køretur over Slien igen til Eckernförde og videre til slottet Nør, hvor Frederik - Prinsen af Nør - residerede. Han var i 1848 kommanderende general i Slesvig og Holsten og overrumplede den danske garnison i Rendsborg, hvorefter han blev krigsminister i den slesvig-holstenske oprørsregering. Vi fortsatte til de imponerende sluseanlæg i Kiel-Holtenau ved den 98 km lange Kielerkanal, som forbinder Østersøen og Nordsøen. Den blev åbnet i 1895, hvor den erstattede den mere end 100 år gamle Ejderkanal, der havde for lille kapacitet og heller ikke kunne klare store skibe.

Videre til byen Kiel, hvor vi kørte langsomt forbi obeliskens, der markerer begyndelsen (eller slutpunktet) for Slesvig-Holstens første hovedlandevej, den 91 km lange Kiel-Altona-chaussé fra 1832. Vi besøgte også 12-milestenen af granit, som bærer Frederik VI's navnetræk.

Næste besøg var ved slusen ved Kluvensiek på Ejderkanalen. Kanalen var 34 km lang med 6 sluser og forbandt Ejder ved Rendsborg og Kielerfjorden; den blev åbnet 1786 og var den gang den mest trafikerede kanal i Europa. Den blev i 1895 afløst af Kielerkanalen.

Videre mod Rendsborg og den imponerende jernbanebro over Kielerkanalen; den 42 m høje jernbanebro fra 1913 har en svævefærge under broen, der dog kun kan transportere 4 personer. Jernbanen forløber nord for kanalen på en 7,5 km lang elefantsk dæmning rundt om Rendsborg indre by – det er nødvendigt for at skabe den store frihøjde under broen.

De 39 deltagere fotograferet ved mindesmærket ved Sankelmark – stedet hvor den danske hær under tilbagetoget fra Dannevirke 6. februar 1864 blev indhentet af den østrigske hær. Foto: CJH. Efter Rendsborgs Paradeplads gik turen atter nordpå til Oksevejen ved Krop og herfra videre til Slesvig. Her var der besøg i Domkirken med det meget smukke og imponerende Bordesholmalt og efterfølgende guidede *Karl-Erik Frandsen* rundt på Holmen – en gammel fiskerbydel i Slesvig. Tilbage til Christianslyst med middag og efterfølgende foredrag af *Karl-Erik Frandsen* om "studehandel og Oksevejen".

Tirsdag gik turen igen til Slesvig og herfra videre til Dannevirke – den over 30 km lange imponerende forsvarsvold, der "beskyttede" Danmark mod indtrængen fra syd. Her orienterede *arkæolog Wilde Frank* fra Sønderjyllands museer om de spændende udgravninger ved "porten i Dannevirke". Valdemarsmuren og skanserne besøgte selvfølgelig også. Et besøg på det spændende Dannevirke museum blev der heldigvis ligeledes tid til.

Turen fortsatte til mindesmærket for de faldne i slaget på Isted Hede juli 1850 i tre-årskrigen, hvor den danske hær under meget hårde kampe til sidst vandt slaget. Herefter videre mod nord, hvor frokosten blev indtaget ved Sankelmark. Det lykkedes her den danske bagtrop at kæmpe sig fri fra østrigerne under tilbagetoget 6. februar 1864.

Den meget vellykkede og interessante vejhistoriske tur sluttede efter kørsel ad motorvej E45 i henholdsvis Kolding kl. 17.00 og ved Papuga kl. 17.30.

Stor tak til *ingeniør Arne Rosenkvist*, som stod for tilrettelæggelsen af turen sammen med undertegnede. Også stor tak til *dr.phil. Karl-Erik Frandsen*, som stod for byvandring i Flensborg og Slesvig samt for foredraget om "Studehandel og Oksevejen". Endvidere stor tak til *Runa Christensen* for hendes indlæg om "Kongeveje og kongens veje".

2. Peberholm og Jakriborg

DVSs næste arrangement var en ekskursion over Øresundsforbindelsen til Skåne og "hansestaden" Jakriborg. I alt 35 personer, både medlemmer og deres ledsagere, deltog i turen, som startede lørdag den 30. august 2014 kl. 9.30 ved Ørestads Station. Vi mødtes her med *Thomas Hedberg*, som skulle guide os over til det gamle danske land hinsidan.

Efter kørslen gennem den 4,06 km lange sænketunnel var det første stop på den 4,05 lange kunstige ø Peberholm, ca. halvvejs til Sverige. Vi fik en tur rundt på øen, hvor vi kørte ned under brofæstet, hvor der er et godt udsigtspunkt til den 7,85 km lange skråningsbro. Peberholm er et naturligt eksperiment, hvor der i løbet af årene efter 1996, hvor øen var færdig, er en mængde planter og vækster, som har "sået sig selv". Også et rigt fugleliv er det blevet til sammen med en del andre dyr.

Efter besøget på Peberholm kørte vi til broens trafikovervågningsbygning, som ligger sammen med betalingsanlægget. Vi hørte her nærmere om, hvorledes broadministrationen holder styr på, at der ikke sker "uheldige hændelser" på broen. Lukning af broen, vognbanelukning og kørebaneskift kan udføres "automatisk" fra

Deltagerne på turen over Øresund til Skåne under brofæstet på Øresundsbroen. Foto: CJH

overvågningscentralen.

Turen gik herefter videre til "hansestaden" Jakriborg, der ligger 10 km fra Malmø og 6 km fra Lund. Efter frokosten guidede en af beboerne *Christina Alvorsson* os rundt i byen, som ligger som en lille oase på en mark med jernbanen og industribyggeri som naboer.

Når man passerer byporten og går rundt i de brolagte, bilfri gader, bliver man hensat til en anden tid. Kritikere kalder byen for en kulissey, historieromantik og middelklassens svar på Christiania, men beboerne er begejstrede for deres by med de foreløbig ca. 400 lejeboliger. Det var under alle omstændigheder en interessant og spændende oplevelse at besøge Jakriborg.

Torvet i "hansestaden" Jakriborg med nogle af deltagerne ved "Rådhuset" til højre i billedet. Foto: C.JH.

Efter Jakriborg gik turen tilbage ad motorvejen rundt om Malmø over Øresundsforbindelsen til Ørestads Station, hvor vi var fremme kl. 16.15 efter en virkelig god dag.

Stor tak til vor formand Bo Tarp for tilrettelæggelsen af turen. Også tak til dr.phil. Karl-Erik Frandsen, som på turen tilbage berettede om den gamle danske by Malmøs og Kastrups historie.

3. Veje og vejadministration i 250 år

DVSs næste arrangement er et foredrag med titlen "**Veje og vejadministration i 250 år**" af arkivar, seniorforsker, ph.d. Steffen E. Jørgensen, Landsarkivet for Nørrejylland. Foredraget finder sted mandag den 13. oktober 2014 kl. 16.00-18.00 i Vejdirektoratet i København. Steffen er jo som bekendt forfatter til "Fra chaussé til motorvej" – en bog på mere end 600 sider. Det bliver interessant at høre, om Steffen kan klare så mange sider på 2 timer.

Mere om foredraget i næste meddelse, men afsæt allerede nu eftermiddagen til 250 års vejhistorie.

4. 2 vedlæg

Direktør Henning E. Kaas fra Colas Danmark A/S, som er repræsentant for Asfaltindustrien og Dansk Byggeri i DVSs bestyrelse, har begået en artikel om DVS i Asfaltindustriens tidsskrift ASFALT – VORE VEJE, som udkommer 4 gange om året. ASFALT er et udmærket skrift, som slet ikke kun beskæftiger sig med asfalt. Vedlagt artiklen om DVS.

I Trafik & Veje, det tidligere Dansk Vejtidskrift, har gennem flere år haft en rubrik "Det vejhistoriske hjørne", hvor medlemmer af DVS har bidraget med især mindre artikler. Vedlagt Viggo Launbjergs artikel "Pleje af historiske vejsten – bidrag til en vejledning", hvor vores udgivelse i 2013 præsenteres.

Dansk Vejtidskrift, altså nu Trafik & Veje, fejrer iøvrigt i år 90 år for oprettelsen i 1924 og for bladets ansv.red. Svend Tøftings virke i 25 år. Jubilæerne fejres bl.a. i Trafik & Vejes septemhernummer, hvor man både kigger tilbage i tiden og giver nogle bud på fremtidens vej- og trafiksektor.

Venlig hilsen

Carl Johan Hansen, Dansk Vejhistorisk Selskab c/o Vejdirektoratet, Niels Juels Gade 13, Postboks 9018, 1022 København K. E-mail: dvs@vd.dk. Web: www.vejhistorie.dk